

DJURENS VÄRLD

Svenska Djurskyddsföreningens medlemstidning | Nr 2 2025

**SÅ TAR DU
HAND OM DIN
ÄLDRE KATT**

SDF 150 ÅR
– föreningens historia del 2

**DEN GRYMMA
HANTERINGEN
AV MÅSAR**

Hasselsnoken är fridlyst och upptagen på Art-databankens rödlista som sårbar (VU). Den har också starkt skydd genom EUs habitatdirektiv och Bernkonventionen. I Norden är utbredningen begränsad och främst koncentrerad till kusterna. Hasselsnoken saknar gifttänder och är ofarlig för människan.

Text: Louise Cederlöf

Hasselsnoken är en relativt liten snok med tydliga släta fjäll. Skinnet är grå- eller brunaktigt med mörka fläckar i mönster längs med ryggen. På det lilla huvudet finns en mörkbrun teckning som är bredare baktill och som ibland går ihop med ryggens mönster. Hanen har något längre svans än honan och har mer rödbrunt pigment i skinnet, medan honan oftast är mer gråbrun. Ibland förväxlas hasselsnok med huggorm och det är inte ovanligt att människor slår ihjäl individer i tron att de stött på en giftig orm.

Faktum är att människan uppges stå för en del av dödligheten tillsammans med predatorer som kråkfåglar, vråkar, katter och mårddjur. Andra hot mot hasselsnoken är biltrafik och förlusten av naturligt habitat, bland annat på grund av igenväxning och ändrat odlingsmönster.

Arten rör sig långsamt och försöker därför sällan

fly när hot uppstår, i stället förlitar den sig helt på sitt kamouflage som skydd. Detta gör också att när hasselsnoken solar gör den det helst i skydd av vissna löv och gammalt ris eller i bergssprickor och under uppvärmda stenar. Långsamheten gör dem sårbara i trafiken där de riskerar att bli överkörda, särskilt under parningstiden då hannarna rör sig över stora ytor.

Hasselsnoken har ihjäl sitt byte genom att slingra sig runt och hålla fast det medan det sväljer djuret. Under oktober till månadsskiftet mars-april pågår övervintring i hålor och klippskrevor. Därefter infaller parningstiden i maj. Likt många ödlor biter hasselsnoken sig fast i honans nacke under själva parningen. I regel föds ungarna, cirka 3–15 i en kull, under augusti-september. ■

Fakta hasselsnok (*Coronella austriaca*)

Ordning: Fjällbärande kräldjur

Familj: Snokar

Längd: Upp till 80 cm

Föda: Andra reptiler, näbbmöss och smågnagare

Livslängd: Upp till 19 år i vilt tillstånd

Källor: Artdatabanken, WWF, Naturskyddsföreningen

Innehåll

- 04 Aktuellt på djurskyddsfronten
- 08 Reportage – Kriget mot måsarna
- 12 Reportage – SDF 150 år
- 15 Gåvotack
- 16 SDF tipsar – Äldre katter
- 18 Barnens sida – Olle & katterna
- 19 Korsord
- 20 På spaning i naturen

Bli medlem

Ett medlemskap i Svenska Djurskyddsföreningen innebär att du är en röst för djuren.

Medlemsavgift för 2025: 200 kronor.

Ungdom t.o.m. 18 år: 100 kronor.

Årsbetalande juridisk person: 1 500 kronor.

Stödjande medlem: 100 kronor.

Betalning sker till plusgirokonto 55 99 85-7
märk betalningen med namn och adress.

Djurens Värld nr 2 2025

Medlemstidning för Svenska Djurskyddsföreningen. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Lillemor Wodmar

Redaktör

Louise Cederlöf

Formgivning

Stjärntryck, Stockholm

E-post

djurensvarld@djurskydd.org

Kommunikationsstrategi

JCW Hållbar Kommunikation

Redaktionskommitté

Louise Cederlöf

Linda Devine

Niklas Lundberg

Lillemor Woodmar

Tryckeri

Stjärntryck, Stockholm

ISSN

0291-1545 (Print)

2004-9676 (Online)

Omslagsfoto

Mostphotos

Foto

Mostphotos om inget annat anges.

Djurens Värld trycks på miljövänligt papper.

Kontakta Svenska Djurskyddsföreningen

Besöksadress:
Sandsborgsvägen 55,
122 33 Enskede

Expeditionstid, måndag–torsdag: 09.00–15.00.
Lunchstängt: 11.30–12.30.
Expeditionstid, fredag: 09.00–13.00.

Telefon: 08-783 03 68
Hemsida: www.djurskydd.org
E-post: info@djurskydd.org

Framgångar för djurskyddsarbetet

Kära medlemmar,

På Svenska Djurskyddsföreningen har vi under våren fortsatt med att uppmärksamma att SDF firar 150 år. På Seniordagen i Kungsträdgården visade besökare stort intresse för djurfrågor generellt och för beteskampanjen speciellt. I april besökte vi riksdagen för att överlämna över 165 076 signaturer för bevarandet av den lagstadgade betesrätten. I maj delade vi ut information om beteskampanjen på ett kosläpp på Jälla Gård i Uppsala. Många hade missat denna heta fråga och ville gärna skriva under för att låta korna få fortsätta beta på sommaren. Själva kosläppet i det vackra vädret var otroligt glädjande att se. Där fanns de mer blyga korna som försiktigt klev ut i solen och de mer vana korna som rusade ut och direkt började beta eller leka med varandra. Korna var inte det minsta bekymrade över den folkhop som samlats för att se dem och spatserade fram och tillbaka längs staketen och hälsade på besökarna.

I följetongen om SDFs historia kan ni i detta nummer läsa om den spännande perioden mellan 1950 till och med 1980. Det var en tid när lantbruksdjurens rättigheter aktualiserades och lyftes upp på allvar i föreningen. Produktionen under dessa år gick från småskalig till storskalig på samma gång som antalet jordbruksföretag mer än halverades. SDF kom också att omfamna en stor mängd nya djurskyddsfrågor som ni kan läsa om i reportaget. Man känner stor lättnad över att barnen idag uppfostrats till att respektera djuren och förstår att djuren både har ett eget känsloliv och kan känna smärta. Något som inte var självklart för mindre än hundra år sedan.

Äntligen har ursprungsmärkning av kött utökats till att även omfatta restauranger. Även om vi önskar att man gått ett steg längre med krav på att ursprung ska stå skriftligt på menyn eller på en skylt så är detta ändå ett steg i rätt riktning (minimikravet är att ge informationen muntligt). En annan glädjande nyhet är att alla pälsdjursuppfödare i Sverige lämnat in ansökan om bidrag för att lägga ned sina verksamheter. Efter flera decenniers kampanjande i denna fråga är det här en välförtjänt framgång för oss och alla andra organisationer som arbetat för pälsdjuren.

En annan positiv nyhet är att vi har fått en ny ambassadör för Svenska Djurskyddsföreningen: hundcoachen Fredrik Steen. Fredrik har stor erfarenhet av att träna hundar och att utbilda både poliser och allmänhet i hundfrågor. Vi hälsar Fredrik varmt välkommen till föreningen! ■

Linda Devine
Sakkunnig SDF

Årsmöte och Årets djurvän

Den 15 maj 2025 höll Svenska Djurskyddsföreningen årsmöte i restaurang Matborgen i Enschede. Normalt brukar prisceremonin för Årets djurvän äga rum i samband med årsmötet men med anledning av att SDF i år firar 150 år ser upplägget lite annat ut. Priset för Årets djurvän kommer därför att delas ut under jubileumsmiddagen på Operaterassen i september. Mottagare av priset meddelas senare. ■

SDF på Seniordagen

Årets seniorfest i Kungsträdgården i Stockholm gick av stapeln den 6 maj 2025. SDFs ordförande Lillemor Wodmar och kanslichef Niklas Lundberg var på plats med monter och informationsmaterial. Många broschyrer delades ut både om föreningen generellt och om den hotade betesrätten för mjölkkor på sommaren. Kors sommarbete var en fråga som engagerade många besökare under dagen i Kungsträdgården. Seniordagen är ett återkommande event som består av en heldag med musik, dans, föreställningar och föreläsningar liksom ett stort antal utställare. Cirka 28 000 personer besökte Seniordagen förra året och i år slogs publikrekord: 29 000! ■

165 076 underskrifter för korna!

En rekordstor namninsamling för kors fortsatta rätt till sommarbete överlämnades till riksdagen den 26 mars 2025. SDF deltog vid överlämningen tillsammans med de fem organisationer som gemensamt står bakom kampanjen jagvillbeta.nu

– Förhoppningsvis lyssnar politikererna på folkets tydliga vilja att bevara betesrätten. Flera av riksdagspartierna på plats verkade motiverade att driva frågan vidare. Vi hoppas att KD och M, som inte var närvarande, också tar till sig opinionen och forskningen som visar att kor mår bättre av att gå ute, säger Linda Devine, sakkunnig på SDF. ■

Nu måste restauranger informera om köttets ursprung

Sedan 1 mars 2025 måste restauranger och andra storkök kunna tala om var köttet de serverar kommer ifrån. Syftet med de nya reglerna är att konsumenter ska kunna välja kött baserat på kunskap om dess ursprung.

Nu måste restauranger och andra storkök kunna berätta var köttet de serverar kommer ifrån. Informationen behöver bara ges muntligt och på begäran.

Förutom restauranger omfattas även storkök såsom skolmatsalar och sjukhuskök av de nya reglerna. Det innebär att man som konsument – på begäran – kan få information om ursprungslandet för obearbetat kött från nöt, gris, får, get och fjäderfä som används som ingrediens i den mat som lagas i verksamheten. Reglerna gäller oavsett om köttet är färskt, kylt, fryst eller malet. För sammansatta produkter som korvar, färdigstekta hamburgare eller köttbullar gäller inte det nya lagkravet. Hästkött, renkött och älgkött liksom kött som används för att tillverka fond, sky, buljong eller liknande omfattas inte heller.

– Restauranggästen har rätt att få informationen, och den kan ges muntligt på begäran eller skriftligt. Informationen kan framgå direkt på menyer, men det räcker också med en skylt om att gästen kan fråga om vilket land köttet som serveras på restaurangen kommer ifrån, säger Livsmedelsverkets chefsjurist Elin Häggqvist i ett pressmeddelande.

Sverige är därmed det senaste EU-landet att införa obligatorisk ursprungsmärkning av kött på restauranger, vilket allt fler medlemsländer inför. Liknande regler finns bland annat i Finland, Slovakien och Frankrike men något enhetligt EU-krav för ursprungsmärkning av kött på restauranger eller storkök finns ännu inte. ■

Pristransparens inom djursjukvården kartläggs

Hur lätt är det för djurägare att förstå och jämföra priser inför olika behandlingar? Hur transparenta är veterinärklinikerna med vad vården de tillhandahåller kostar? Det vill regeringen ta reda på och har därför nyligen gett Konkursverket i uppdrag att kartlägga pristransparensen inom veterinärmarknaden.

Regeringen har gett Konkursverket i uppdrag att analysera hur pristransparensen inom djursjukvården påverkar kostnadsutvecklingen.

Kostnaderna för veterinärvård har ökat kraftigt de senaste åren och det kan skilja tusentals kronor för behandling av samma skada eller sjukdom mellan kliniker. Men hur ser pristransparensen ut? Och vilken effekt får det på priserna och kostnadsutvecklingen inom sällskapsdjurens hälso- och sjukvård? Det har Konkursverket fått i uppdrag att analysera och man ska titta både på akuta åtgärder och rutinmässiga standardbehandlingar.

– Djursjukvården kan upplevas som komplicerad att förstå när det gäller utbud av vård och prissättning. Vi lägger det här uppdraget för att kunna få en bättre överblick av hur marknaden ser ut, säger landsbygdsminister Peter Kullgren.

Senast 1 mars 2026 ska Konkursverkets kartläggning med konkreta åtgärder för förbättrad pristransparens på veterinärmarknaden redovisas. ■

 SVENSKA DJURSKYDDSFÖRENINGEN
Stöd Svenska Djurskyddsföreningens arbete för djuren.

Swisha en gåva till 1230 960708

Märk gärna gåvan med ditt namn.

Fredrik Steen ny ambassadör för SDF

Hundcoachen Fredrik Steen är sedan mars 2025 ny ambassadör för Svenska Djurskyddsföreningen, SDF. Fredrik har lång och bred erfarenhet av hundar, bland annat som domare, instruktör, uppfödare och som hundexpert i TV4 Nyhetsmorgon.

Foto: Andreas Lundberg

Som ambassadör för SDF kommer Fredrik Steen att representera föreningen i bland annat sociala medier och vid föreläsningar. Gemensamma aktiviteter kommer också att genomföras.

Fredrik Steen har utbildat ett stort antal hundar i flera discipliner och är utbildad domare för både bruksprov och utställning, liksom uppfödare av schäfrar. Som lärare och instruktör på polisskolan och rikskriminalpolisen har han utbildat nya polishundförare, fortbildat polishundsinstruktörer, samt skrivit en del av polisens egna utbildningsmaterial. Han är också verksam som föreläsare och känd som hundexpert i TV4 Nyhetsmorgon.

Samarbetet med Svenska Djurskyddsföreningen sammanfaller med föreningens 150-årsjubileum och kommer att utvecklas under året. Framför allt kommer Fredrik att medverka i aktiviteter och projekt relaterade till hundar men samarbeten i andra djurskyddsfrågor kan också bli aktuellt.

– Jag är otroligt stolt över att vara ambassadör för Svenska Djurskyddsföreningen som verkar för alla djurs rättigheter, säger Fredrik Steen. ■

Allt fler länder förbjuder delfinshower. Djurskyddsproblemen är stora och många delfiner dör av att hållas i fångenskap. Sveriges enda delfinarium finns på Kolmårdens djurpark och öppnade 1969. Sedan starten har 61 delfiner dött på Kolmården. 2022 kom beskedet att delfinriet ska avvecklas men fortfarande pågår delfinshowerna. Foto: Kolmården

Tre år efter nedläggningsbeskedet – Kolmården fortsätter med delfinshower

För tre år sedan meddelade Kolmårdens djurpark att man beslutat att avveckla delfinariet. Men verksamheten är fortfarande i gång trots att två delfiner oväntat dött sedan nedläggningsbeskedet. De kvarvarande tio delfinerna uppträder som vanligt flera gånger dagligen i djurparkens shower.

Text: Louise Cederlöf

Delfinariet på Kolmården öppnade 1969 och är ett av djurparkens största dragplåster. 2022 fattade Parks & Resorts, ägarföretaget bakom Kolmårdens djurpark, att delfinariet skulle avvecklas. Beslutet motiverades med att parken i framtiden enbart ska fokusera på utrotningshotade djur, vilket flasknosdelfinen inte är. Liknande utveckling har skett runt om i världen med många nedlagda delfinrier och tio länder har helt förbjudit delfiner i fångenskap, bland annat Belgien, Norge, Brasilien och Kanada.

Redan från början sa Kolmården att det kommer att ta tid att omplacera delfinerna. Att det nu har gått flera år sedan nedläggningsbeslutet har dock fått flera djurskyddsorganisationer att undra över avsikten med beskedet. Kommer delfinerna verkligen att omplaceras?

– Arbetet pågår för fullt. Ännu finns inga beslut men vi utvärderar flera alternativ i samarbete med EAZA, den europeiska djurparksföreningen, och deras artkoordinator för delfin, säger Cecilia Björling, informationsansvarig på Kolmårdens djurpark.

Något definitivt datum för stängning av delfinariet finns inte. Cecilia Björling säger att det är en komplex och tidskrävande process att hitta nya hem åt delfinerna och att det ställer ”höga krav på tajming, kompetens och noggrann planering”.

– En lämplig anläggning behöver ha rätt förutsättningar för att våra delfiner ska kunna acklimatisera sig och trivas på sikt. Detta inkluderar både de fysiska förhållandena och en erfaren personalstyrka som har kunskap om deras behov.

Dessutom kräver flytten i sig noggranna förberedelser, där delfinerna först tränas för att klara själva transporten på ett sätt som minimerar stress, påpekar Cecilia Björling.

Vilken typ av anläggning tittar ni på, havsreservat eller andra delfinrier/djurparker? Är målet att de ska vara tillsammans?

– Vi kommer att följa den europeiska djurparksföreningens rekommendationer och flytta delfinerna till en eller flera anläggningar som deltar i det internationella bevarandeprogrammet.

Enligt Kolmården har 61 delfiner dött på djurparken sedan starten 1969 och av dessa uppger man att 25 var nyfödda kalvar som dog under sina två första levnadsveckor. I de flesta fall hittade man ingen förklaring till de tidiga dödsfallen, berättar Cecilia Björling, de berodde på ”spädkalvsdödighet”.

På senare tid har två delfiner dött i delfinariet. I januari 2024 kvävdes den äldsta honan, Nephele, till döds av en plastleksak. Och i april 2025 dog plötsligt en av de yngre delfinerna, Pärla 13 år, vilket fick delfinariet att stänga under en kortare period.

– Med tanke på att det var en ung delfin som oväntat dog valde vi att agera brett med olika försiktighetsåtgärder. Vi genomförde provtagningar, observerade djuren noggrant och behandlade i förebyggande syfte. Obduktionen har inte kunnat fastställa Pärilas dödsorsak men vi inväntar den slutliga rapporten från Statens Veterinärmedicinska Anstalt.

Under tiden fortgår verksamheten som vanligt. Dels med visningen ”En dag i delfinariet”, dels med föreställningen ”Hope”, en sprakande multimediashow med hög musik som visas flera gånger om dagen. Budskapet som Kolmården vill förmedla med Hope är ”hopp och engagemang för vår planets vilda djur”. SDFs sakkunniga Linda Devine:

– Det är uppenbart att det är svårt att hålla delfiner under bra förhållanden i fångenskap och det är oroväckande att så många, speciellt vuxna individer, dör. Vi hoppas därför att Kolmården väljer att rehabilitera och släppa delfinerna fria något som redan gjorts bland annat i Storbritannien och Turkiet. Storbritanniens sista delfiner fick återvända till havet i Karibien och de turkiska delfinerna släpptes efter två års rehabilitering ut där de från början hade fångats på Turkiets västkust. ■

Alla fåglar är fredade under häckningsperioden. Men – om måsarna orsakar skada eller annan "olägenhet" får skydds jakt bedrivas året om av exempelvis en fastighetsägare. Vad som upplevs som en olägenhet är dock olika för olika människor. Enligt Naturvårdsverket vet man inte var gränsen går eftersom det inte har prövats rättsligt.

Den grymma måshanteringen

Nu är tiden här för måsfåglarna och deras ungar. Det är en kort period varje försommar då måsungarna går omkring på marken innan de lärt sig flyga och då föräldrarna vakar över dem från skyn. Men det här är också tiden på året då många måsungar dödas och fågelbon förstörs på grund av att människor finner fåglarna störande. Detta trots att fiskmåsen är både rödlistad och fredad. Hur går det ihop?

Text: Louise Cederlöf

Fiskmåsen och gråtrut hör till de vanligare måsfåglarna i Sverige och håller gärna till nära havsbandet. De är också vanliga i kustnära städer vilket orsakar ofrånkomlig interaktion med människan. Måsar kan upplevas högljudda, de smutsar ner och skyddar ibland sina ungar (som inte alls är övergivna när de går runt på gator, torg och innergårdar) genom att dyka ner och göra skenutfall mot människor. De kan också närgången studsas runt bland bord på uteserveringar när matrester lämnas obevakade. Det här får inte sällan människor att ringa sin hyresvärd, bostadsrättsförening eller kommun med klagomål. Det som händer då är att fastighetsägaren i regel kontakter ett så kallat skadekontrollföretag som åker ut för att ”hantera problemet”.

– Det finns ögonvittnesskildringar av hur måsungar på tak skyfflas in i säckar och slås ihjäl med spade eller att man vrider nacken av dem. Enligt uppgift från de här kontrollföretagen händer det också att man tar måsungarna till ett koldioxidskåp och gasar ihjäl dem, vilket vi vet från studier är ett ångestfyllt och plågsamt sätt för fåglarna att dö på som kan ta flera minuter, säger Misha Istratov, oberoende debattör inom hållbarhet som engagerat sig i frågan och skrivit debattartiklar om den grymma måshanteringen tillsammans med veterinär Johan Beck-Friis och företrädare för organisationerna Djurens Ö och Kattjouren.

I grunden är alla vilda däggdjur och fåglar fredade enligt jaktlagen (SFS 1987:259) och jaktförordningen (SFS 1987:905). Det betyder att man inte får störa dem, inte fånga dem och inte döda dem. Sedan kan en rad undantag göras från den utgångspunkten, som exempelvis vid olika typer av jakt. Allmän jakt på fiskmåsen, en rödlistad art som minskar i antal, är tillåten mellan 11 augusti och

sista februari. Under sommaren och häckningsperioden ska den vara fredad vilket betyder att man under den tiden varken får riva bon, förstöra ägg eller på annat sätt störa dem. Men även här kan undantag göras: om fåglarna orsakar skada eller olägenhet kan en fastighetsägare få bedriva skydds jakt – året om.

– Att en fågel orsakar olägenhet kan betyda olika för olika människor. Olägenhet är ett ganska flummigt begrepp. Vi kan bara hänvisa till jaktlagstiftningen men samtidigt vara tydliga med att vi inte vet var gränsen går eftersom det inte har prövats rättsligt, säger Per Risberg, handläggare på Naturvårdsverket.

Per Risberg påpekar dessutom att man kan göra sig skyldig till jaktbrott bara genom att ta upp en måsunge, till exempel om den är skadad. Att det skulle kunna klassas som jakt har Naturvårdsverket tidigare valt att inte driva men meddelar att frågan nu är lyft i den pågående jaktlagsutredningen.

– Att fånga ett vilt djur betraktas som jakt, enligt jaktlagstiftningen.

Vad som upplevs som en olägenhet är alltså öppet för tolkning och upp till fastighetsägaren att bedöma i dagsläget. Misha Istratov hävdar dock att kontrollföretagen går ytterligare ett steg längre i sin tolkning av lagen. Detta genom att hänvisa till paragraf 40 c i jaktförordningen som säger att om ett vilt djur påträffas skadat eller i en sådan ”belägenhet” att det av djurskyddsskäl bör avlivas – så får djuret avlivas även om det är fredat.

– Först flyttar man på boet eller ungarna, tar bort dem från föräldrarna och sen hävdar man att de måste avlivas för att de är i en sådan ”belägenhet” att de inte klarar sig själva. Det är ett medvetet förvränga lagens syfte, säger Misha Istratov.

Enligt Per Risberg på Naturvårdsverket är det förfa-

» randet troligtvis inte förenligt med lagstiftningen.

– Man får inte bedriva jakt så att det orsakar onödigt lidande, och flyttar man på ungarna så att föräldrarna inte kan hitta dem så utsätter man dem för onödigt lidande, skulle jag gissa. Men det är inte heller prövat i rätt så det vet vi inte.

Ett av kontrollföretagen på marknaden är Anticimex. De arbetar framför allt förebyggande när det gäller häckande fåglar, skriver skadedjursexpert Magnus Rosenholm i ett mejl. Det betyder att de hjälper fastighetsägare att fågelsäkra byggnader genom nät, vajrar, ljus/ljud-system och andra tekniska lösningar som verkar avskräckande. Sedan förra året använder Anticimex ett system för navigationsstörning med hjälp av elektromagnetiska fält som gör att fåglarna tillfälligt får svårt att orientera sig och flyger förbi ett tak i stället för att slå sig ner. Systemet är nytt för Sverige men används enligt Magnus Rosenholm på tusentals platser runt om i världen, bland annat på Heathrow flygplats.

– Metoderna för fågelsäkring har utvecklats mycket de senaste åren. Skyddsjakt ser vi som en sista utväg efter att förebyggande åtgärder ska ha genomförts. Vi vet att man kan lösa de allra flesta problemen med måsar om man är ute i god tid med rätt åtgärder. Sen finns det ett stort behov av att utbilda fastighetsägare kring det förebyggande arbetet, och våra tekniker ska komma med tydliga rekommendationer.

Hur genomförs skyddsjakten?

– Den genomförs på ett sätt som säkerställer att viltet inte utsätts för onödigt lidande och att människor samt egendom inte riskerar att komma till skada. De åtgärder som vidtas kan variera beroende på situationen och kan inkludera att ta bort bomaterial, flytta bon eller i vissa fall avlivning. Om avlivning sker används metoder som är godkända och följer gällande regelverk och riktlinjer.

Att de skulle förvränga lagens syfte, på det sätt Misha Istratov beskriver, förnekar Magnus Rosenholm.

När måsungarna lämnat boet går de runt på marken innan de lärt sig flyga vilket kan ta flera veckor. Föräldrarna finns i närheten, de har koll på ungarna från skyn och kommer att skydda sin avkomma till exempel genom skenutfall.

– Det stämmer inte överens med hur vi arbetar. Vår roll är att genomföra skyddsjakten enligt de ramar som lagstiftningen och beslutsfattarna anger.

Att fastighetsägare behöver informeras om vad som gäller och hur man kan förebygga problem med måsar är något Misha Istratov håller med om. Han önskar också att Naturvårdsverket, som är ansvarig myndighet, informerade kommunerna eftersom det ofta är de som får ta emot samtalen.

– Det behövs en bred informationskampanj. Det är en kort tid på året, måsarna är inte farliga och vi måste kunna samexistera. Att människan hela tiden ska knuffa bort djuren från deras vilda habitat är inte schysst.

Information behöver också nå ut till enskilda människor, om vad som kan hända med fåglarna.

– Man ska vara medveten om att när man ringer det där samtalet till störningsjouren så kan det innebära att måsungar dödas, säger Misha Istratov.

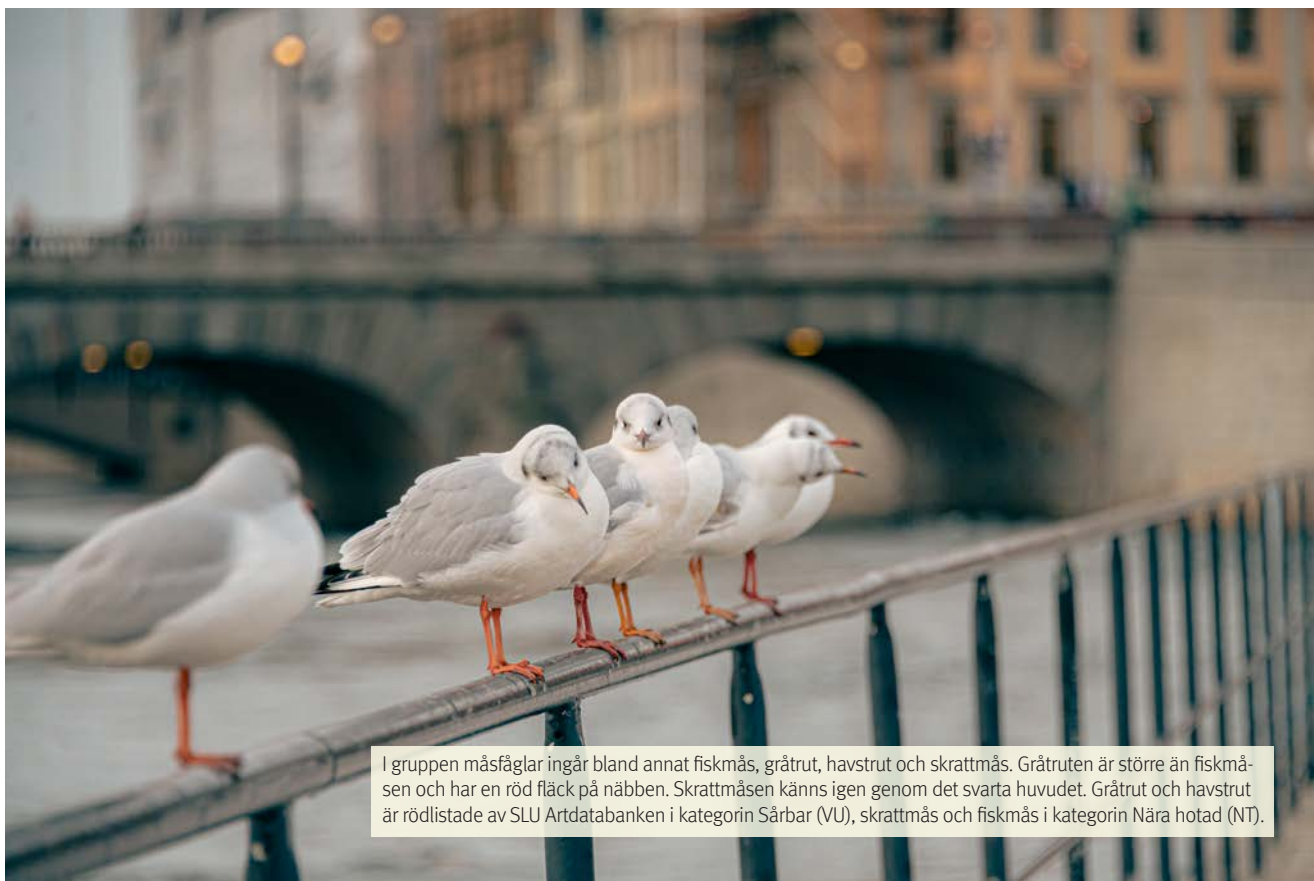
Just nu pågår en översyn och uppdatering av jaktlagstiftningen. Svenska Djurskyddsföreningen anser inte att det finns något behov av att jaga måsar utöver skyddsjakt eftersom måsar inte används som mat eller annan resurs.

– Eftersom både gråtrut och fiskmås är rödlistade behöver man vara försiktig med populationerna i Sverige. Vi kommer därför rekommendera att den nuvarande bestämmelsen om att jakt är tillåten mellan 11 augusti och sista februari tas bort, säger Linda Devine, sakkunnig på Svenska Djurskyddsföreningen.

För att undvika konflikt under häckningsperioden är förebyggande åtgärder som hindrar måsarna från att bygga bo det bästa, påpekar Linda Devine.

– Om man måste ingripa på något sätt kan man ringa Svenska Djurskyddsföreningens kansli eller exempelvis Stockholms Vild Fågel Rehab för att få tips och råd om hur man gör. Man ska tänka på att dessa olägenheter är tillfälliga och oftast kan lösas utan att några fåglar behöver skadas. ■

”
**Det är en kort tid på året,
måsarna är inte farliga
och vi måste kunna
samexistera.**

I gruppen måsfåglar ingår bland annat fiskmås, gråtrut, havstrut och skratmås. Gråtruten är större än fiskmåsen och har en röd fläck på näbben. Skratmåsen känns igen genom det svarta huvudet. Gråtrut och havstrut är rödlistade av SLU Artdatabanken i kategorin Sårbar (VU), skratmås och fiskmås i kategorin Nära hotad (NT).

Skansen hade elefanter från 1931 till cirka 1992. Bilden är tagen av en okänd fotograf någon gång under 1960-talet. Elefanten i förgrunden heter Nika.

I samband med Svenska Djurskyddsföreningens 150-årsjubileum – som går av stapeln i år – är vi framme vid del två i serien om föreningens historia: åren 1951–1980. Genom väl bevarade årskrifter och gamla nummer av medlemstidningen Djurens Värld framträder en bild av hur föreningen arbetade för ökat skydd av djur, vilka frågor som engagerade men också hur samhällets inställning till djur och djurskydd såg ut under den här tiden.

Text: Louise Cederlöf

Tiden efter andra världskriget innebar stora förändringar för djurhållningen. Som en konsekvens av krigsårens matbrist intensifierades livsmedelsproduktionen och den snabba tekniska utvecklingen gjorde det möjligt att hålla många djur på en och samma plats. Små familjejordbruk ersattes med stora specialiserade produktionssystem. Men många människor hade tappat kontakten med landsbygden och kommit allt längre från djuren. När det blev känt hur lantbruksdjuren behandlades i de nya systemen kom den första riktigt stora djurskyddsreaktionen i samhället och med den, instiftandet av begreppet ”De fem friheterna”.

– De fem friheterna skulle komma att genomsyra all djurskyddslagstiftning och djurskyddsarbete under

väldigt lång tid, ända fram till idag, kommenterar Frida Lundmark Hedman, adjunkt i djurskydd, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, i en tidigare intervju med Djurens Värld om historiken kring djurskydd.

För Svenska Djurskyddsföreningen, SDF, är frågan om lantbruksdjurens välfärd under den här tiden viktig och något man engagerar sig i vid upprepade tillfällen. I mars 1969 skickar föreningens ordförande en skrivelse till statsrådet och chefen för Jordbruksdepartementet och kräver ”åtgärder mot snabbuppfödning av slaktdjur”.

Det är framför allt uppfödningen av grisar och kycklingar man kritiserar då det medför svårt lidande för

djuren: "Under senare år har snabbuppfödning av slaktdjur, särskilt svin och broilers, blivit alltmer utbredd i vårt land – på många håll har så kallade "djurfabriker" trätt i verksamhet." SDF anholder i samma skrivelse om att Veterinärstyrelsen ska få i uppdrag att undersöka samtliga platser där snabbuppfödning förekommer och därefter "bemyndigas omarbota gällande bestämmelser".

Även om stort fokus ligger på att försöka ändra regelverk, bilda opinion och påverka politiker, engagerar sig SDF i en mängd andra, ofta mer konkreta djurskyddsfrågor under åren 1951–1980. Föreningens motto är alltså: Fostra till djurskydd! Målgruppen för denna fostran är den breda allmänheten men särskild vikt läggs vid barns och ungdomars ibland "hårdhänta och grymma" behandling av djur, vilket man kan läsa om i flera av årsberättelserna. I februari 1951 skickas till exempel denna uppmaning ut via TT:

"Svenska Allmänna Djurskyddsföreningen väddar enträget till föräldrar och målsmän att hålla efter sina barn så att de inte använder lövdagarna till att förfölja och plåga värnlösa djur.

Rapporter kommer ständigt till föreningen om skadade änder, skadeskjutna ekorrar, duvor och småfåglar. Polis har flera gånger måst tillkallas."

Andra frågor som engagerar är grytjakt och vikten av en humaniserad jakt, djurskyddsproblem i samband med hästtävlingar, hållandet av hundar i lina/band (bandhundsprojektet) och det allt vanligare problemet med att hundar lämnas ensamma hela dagarna i lägenheter när människor är på sina arbeten. "Vilsekomna och övergivna katter" är också ett ökande problem under 1950-talet och föreningen diskuterar tillsammans med andra djurskydds- och kattorganisationer möjligheten att inrätta en kattasyl med inackordering, men frågan läggs på is bland annat på grund av smittorisen och otillräckliga donationer.

Kanske avlivades en del av de hemlösa katterna i Stockholm på Haggiska anstalten på Sveavägen, en avlivningsanstalt som SDF drev (genom Svenska Kvinnors Djurskyddsförening) mellan 1901 och 1965. Vissa »

**Svenska
Djurskyddsföreningen
protesterar och motsätter
sig inrättandet av
djurparker.**

Bandhundsaffisch från 1967, första numret av Djurens Värld 1958 och affischen om sommarkatter från 1976. SDF drev en mängd frågor och kampanjer under den här tiden och föreningens motto var: Fostra till djurskydd!

» år avlivades över 2000 djur på anstalten, enligt årsberättelsen för 1965. Vid den här tidpunkten fanns inte något djursjukhus i Stockholm, något SDF arbetade för att få till stånd: "Det är styrelsens förhoppning att Staden eller ännu naturligare Staten snarast igångsätter arbetet med ett ytterst välbehövligt djursjukhus, vilket även borde innefatta en avdelning för smärtfri avlivning av djur."

I juli 1965 tar föreningen Djurens Vänner över Hagggska anstalten som då får namnet Djuravlivningsanstalten. 1969 bildas Stiftelsen Djursjukhus i Stor-Stockholm (SDF var en av stiftarna och har fortfarande en plats i styrelsen) och det första djursjukhuset i Stockholm, Regiondjursjukhuset Bagarmossen, öppnar 1973.

En fråga som tydligt engagerar föreningen under 1950- och 1960-talen är uppförandet av djurparker. SDF är starkt kritisk till det allt vanligare fenomenet. När Lill-Skansen öppnar 1955 skriver man upprepade gånger till Skansen och Nordiska museet och påpekar missförhållanden, och att man hoppas att verksamheten "nedlägges". I ledaren till Djurens Värld nr 1–1960 står bland annat att *"Svenska Djurskyddsföreningen protesterar och motsätter sig inrättandet av djurparker i allmänhet och djurparker av ovan nämnda slag i synnerhet"*. Det man (i synnerhet) syftar på i detta fall är instiftandet av Stockholm zoo i Huddinge som planerar att visa exotiska och tropiska djur vilket föreningen finner motbjudande och liknar vid pornografi: *"Sådan verksamhet är ett bån mot alla de goda krafter som i dessa dagar kämpar en ohyggligt ojämn kamp för humanitet, för ömsinhet, för respekt för andra varelser, för livets höghet i alla dess former."*

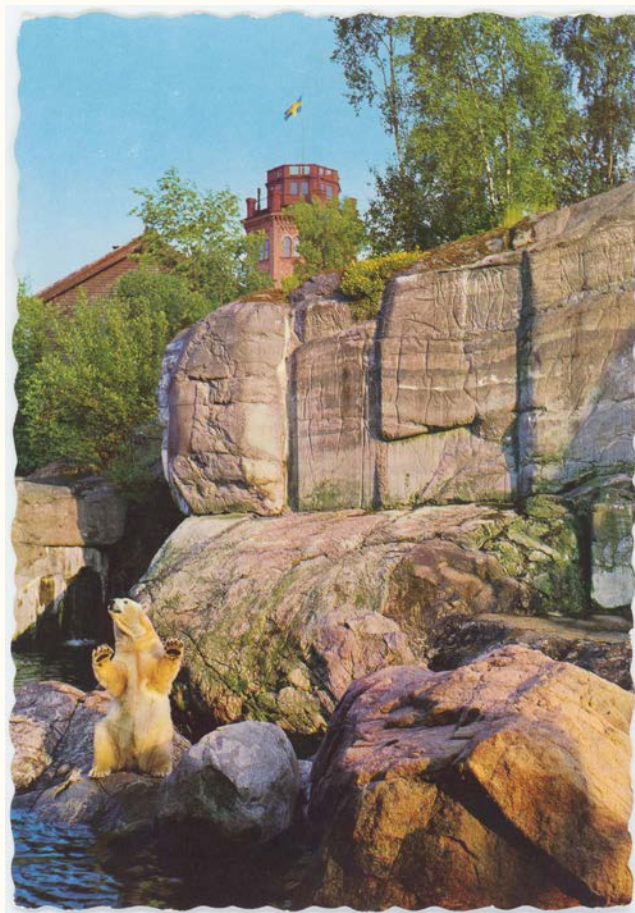
Av just Stockholm zoo blev det ingenting men den nya tidens djurparker var redan här för att stanna. Borås djurpark öppnar 1962, Kolmården 1965 och en av Sveriges äldsta djurparker, Skansen, har redan från starten 1891 djur på området vilket senare ska komma att innefatta både isbjörnar (fram till 1984) och elefanter (fram till 1992).

Kommunikation med såväl allmänhet som med medlemmar är centralt för SDF och stommen är de olika publikationer och foldrar man ger ut. Man understryker vikten av ett eget "pressorgan" och det första numret av Djurens Värld utkommer därmed 1958. Tidningens redaktion och SDFs styrelse har ett nära samarbete samtidigt som tidningen lämnas fria händer att skapa "sitt eget ansikte, sina egna riktlinjer och sin egen stil".

Enligt årsberättelsen för 1959, väcker tidningen redan från början uppmärksamhet och har en rad namnkunniga skribenter som Wille Engdahl, Lisa Högelin, Bo Rosén och Bruno Zetterberg. Dessutom medverkar "några av landets förnämsta vetenskapsmän inom djursektorn", zoologerna Kjell Engström, Kai Curry-Lindahl och Lars Silén liksom en av världens främsta

ekologer, professor Paul L. Errington från Iowa, USA, som bidrar med en artikelserie.

Mellan 1957 och 1983 ger SDF ut tidskriften Djur-Expressen som bilaga till Djurens Värld. Djur-Expressen riktar sig till barn och ungdomar och innehåller bland annat faktatexter om djur, frågespalt, korsord och inskickade uppsatser från unga läsare. ■

Vykort från Skansen med isbjörnsmotiv. Årtal okänt. Isbjörnar fanns på Skansen fram till 1984.

De fem friheterna

- Frihet från hunger och törst
- Frihet från obehag
- Frihet från smärta, skada och sjukdom
- Frihet att utföra naturligt beteende
- Frihet från rädsla och oro

Gåvo-
givare

Varmt tack! alla gåvogivare

TILL MINNE AV

Gudrun Dahl

Evelina Åström, Bengt-Ove
och Ruth Åström

Lycksele

Julia Petersson

Anna-Karin Gerhardsson
Susanne Hjertberg

Eksjö

Lennart Andersson

Grannarna på Andbacksvägen Gräsmyr

Rolf Eriksson

Eva, Nusse och Mohamed

Ulla Klahr

Hans & Ingegärd Brolin

Göteborg

GÅVOR

Grattis Sofia 25 år

Rikard Bark

Solletuna

Hemlösa djur

Ulla Illerås

Skövde

Igelkottar

Maija-Leena Eloranta

Vänge

Övriga gåvor

Annelie Hillström
Birgitta Jansson
Erik Lindholm
Evi Esperk

Hållnäs
Södertälje
Ljusterö
Bagarmossen

Kristina Grönros Ekholm

Leif Lansfeldt

Marianne Andersson Mazuru

Marija Nilsson

Matti Hirvonen

Natalia Ström

Payex Sverige (Fonus)

Pennybridge

Åsa Persson Salomonsson

Saltsjö-Boo

Sundbyberg

Stockholm

Täby

Vänge

Göteborg

Visby

Örebro

Halmstad

Eva Jeppsson

Eva Thorner

Eva-Lotte Bernekorn

Inger Barbro Axell

Lena Berg

Liza Olander Wihlney

Maija-Leena Eloranta

Stig Grasser

Wilhelm Tham

Mariestad

Älvsjö

Johanneshov

Malmö

Vänge

Göteborg

Grythyttan

För djuren i Ukraina

Anna-Karin Gagnemyr

Annie Berggren

Barbro Andersson

Bodil Johnsson

Elisabeth Arnerlöv

Götene

Staffanstorps

Karlskrona

Åkersberga

Glad Sommar!

När katten blir gammal

En katt som är till åren behöver lite annan omvårdnad än en ung katt. Artros är vanligt hos äldre katter och miljön kan därför behöva anpassas när lederna gör ont.

Den äldre katten kan behöva lite extra kärlek och omvårdnad. Anpassningar i kattens miljö, utfodring och pälsvård kan till exempel bli nödvändiga. Svenska Djurskyddsföreningens kattveterinär Linda Devine ger här sina bästa råd för hur man bäst tar hand om seniorena.

Text: Louise Cederlöf

Precis som hos människor sker både fysiska och mentala förändringar hos den åldrande katten; den kan få ont i leder, höra sämre eller börja bete sig annorlunda. Aptiten kan förändras och katten kan bli mer kräsen i maten. Den kan också få svårt att sköta sin päls, bli inaktiv och sova mer än tidigare. Så vad ska man hålla utkik efter och hur ska man göra för att kattens sista år i livet ska bli så bra som möjligt?

– Det finns många anpassningar man kan göra hemma för att underlätta för katten när den blir äldre. Majoriteten av äldre katter drabbas till exempel av artros med smärta i vissa leder.

Tecken på att katten har ont i leder är att den är mindre rörlig och inte hoppar upp högt lika ofta som tidigare, berättar Linda Devine. Då kan man hjälpa djuret genom att göra trappor eller en lätt lutande ramp upp till sovplatser eller fönster där katten tycker om att

sitta. Lägg gärna ut något mjukt för katten att sitta eller ligga på.

– Det kan underlätta för katten om allt den behöver finns på samma våningsplan, som sovplats, kattlåda, mat och vatten. Kattlådan ska vara stor och ha minst en låg kant. Matskålen kan gärna höjas upp en bit från golvet så katten slipper böja sig ned för att äta.

För att underlätta ätandet kan man ge flera små portioner under dagen. Rumstemperad eller ljummen mjuk mat kan stimulera aptiten och kan vara lättare för ett gammalt djur att få i sig, särskilt om tänderna börjat bli dåliga. Det är viktigt är att se till att katten får i sig tillräckligt med vatten då äldre individer har större risk för att bli uttorkade. Placera ut skålar och glas med vatten på olika ställen i hemmet.

– Notera var din katt tycker om att dricka och se till

att det alltid finns färskt vatten där. Vissa katter tycker också om att dricka ur vattenfontäner som finns att köpa på djurbutik.

Äldre katter har ofta smygande sjukdomsförlopp såsom kronisk njursvikt eller sjukdom i sköldkörteln.

– För att ni ska få så lång tid ihop som möjligt rekommenderar jag att göra en seniorkontroll hos veterinär minst en gång per år från och med åtta års ålder. Upptäcker man sjukdomar tidigt finns det mycket man kan göra för att förlänga livet och förbättra livskvaliteten.

Men det finns även saker du själv kan göra hemma för att hitta sjukdomar tidigt. Linda Devine tipsar om att väga sin katt regelbundet, känna igenom kroppen för att upptäcka knölar (som kan vara tumörer) eller överväxta klor.

– Ge pälsen extra omvårdnad där det blir svårt för katten att nå, till exempel med en mjuk borste och en ljummen fuktad tvättlapp. Om det finns något område, speciellt på långhåriga katter, där det blir extra smutsigt eller tovtigt kan det vara bättre att raka av pälsen där. Var väldigt försiktig om du rakar eller klipper hemma då katters hud är väldigt mjuk och tunn och det är lätt att råka skada den.

Hur ska man tänka kring smärtstillande?

– Man ska absolut behandla smärta då det förbättrar livskvaliteten men man måste göra det med stor försiktighet när man behandlar äldre katter. Speciellt om de behandlas med NSAID som är den vanligaste gruppen smärtstillande till katt.

NSAID står för icke-steroida antiinflammatoriska läkemedel och går under produktnamn som Metacam, Loxicom och Onsiar.

– Äldre katter är ofta lite uttorkade och det är vanligt med kronisk njursvikt något som är en riskfaktor när man behandlar med denna typ av smärtstillande. Det är viktigt att katten undersöks av veterinär både innan och under behandling med NSAID. Om katten blir hängig, inte äter eller får diarré eller kräkning måste man genast avbryta behandlingen då det kan bero på allvarliga biverkningar.

Det finns flera andra sätt att behandla ledsmärta. Det finns speciella foder och tillskott som innehåller till exempel omega-3-fettsyror och andra ämnen (glukosamin och kondroitin) som är tänkta att skydda lederna.

– Jag tycker att man kan testa att ge tillskott eller specialfoder, ger de ingen effekt så sätter man helt enkelt ut det efter en provperiod. Alla tillskott fungerar inte på alla katter men just omega-3 kan ha många hälsoeffekter. Det finns också en ny injektionsbehandling, Solensia, som kan fungera för vissa katter med ledsmärta.

Långsam viktnedgång om katten väger för mycket är också effektivt. Men allt är symtomlindring, det finns ingen bot för kroniska ledförändringar.

Katter förlorar precis som människor ofta muskelmassa när de blir äldre. Det kan bero på sjukdom eller vara ett tecken på naturligt åldrande.

– I dessa fall kan man behöva sätta in ett extra energirikt foder efter att man utesluter sjukdom. Rådgör med din veterinär om vad som passar din katt bäst. ■

Många katter får problem med tänderna när de blir äldre. Rumstemperad, mjuk mat kan underlätta ätandet.

Kontakta alltid veterinär om din katt:

- dricker mer än vanligt
- går ner i vikt
- har nedsatt aptit
- är trött och hängig
- är stel i kroppen, halt eller har svårt med balansen
- ändrar beteende på toalettan
- förändrar sitt beteende på annat sätt
- har knölar

Olle och kattbrorsorna Eddie och Oskar

Olle Berg har två grafitgrå katter som älskar att vara utomhus. Med GPS i halsbanden kan Olle se exakt var kattbröderna håller hus när de går runt i villaområdet.

Text & foto: Louise Cederlöf

I en liten by utanför Sollefteå föddes Oskar och Eddie för ett och ett halvt år sedan. Olle, snart tolv år, berättar att familjen var på väg hem från sommarsemester och att katterna då fick åka med till Stockholm. Det var mamma Maria som hade bokat och köpt kattungarna.

– Det är bra att de är två, då har de sällskap av varandra. De skojbråkar och brottas ibland men för det mesta är de vänner. De gillar att sova tillsammans, och att tvätta varandra.

Oskar och Eddie har in-
vanda rutiner med utgång tidigt på morgonen, äta mat och sova några timmar mitt på dagen. På deras halsband finns varsin liten dosa med GPS-sändare, en så kallad Tractive. Genom en app i mobilen kan de se var katterna är. När Djurens Värld är på besök i radhuset i västra Stockholm går Oskar omkring i köket medan Eddie är på väg hem genom grannskapet. Olle visar i mobilen hur Eddie rör sig mellan husen.

– Han tappade halsbandet en gång, det låg några hus bort. Det kan vara jobbigt när de är borta för länge. Min förra katt, Charlie, försvann i flera dagar och hittades sedan död i en buske. Det var ledsamt. Eddie och Oskar får inte gå ut efter klockan tio på kvällen.

Förutom katter har Olle haft flera hundar och två hamstrar. Med en mamma som jobbar på djursjukhus har han inte behövt tjata till sig sällskapsdjur, intresset för djur är något de delar. Andra stora intressen är sport. Olle går på en profilskola specialiserad på olika sporter. Hans sport är innebandy, och hockey.

– Först tänkte jag att katterna skulle heta Inne & Bandy, berättar Olle och skrattar. Men Eddie och Oskar är bättre.

Även om kattbröderna är väldigt lika till utseendet finns det skillnader. Olle visar att Eddie har lite vitt i den grå pälsen. Eddie gillar också mer att vara utomhus än Oskar.

Vad det bästa med dina katter?

– De gosar mycket, det är mysigt när de kommer och lägger sig i sängen. Fast Oskar går helst till min lillebror, han har valt honom.

Finns det något som är jobbigt?

– Om man bär och håller på med dem för länge kan de börja rivas och bitas, det är nog det jobbigaste. De kan vara riktigt dryga ibland. Om man vill att de ska komma hem och ropar på dem så kan de strunta i oss och bara gå i väg. De har stark egen vilja men det är mest kul. ■

De viljestarka kattbröderna är svåra att få med på samma bild. På dagarna är det ett ständigt farande ut och in genom altandörren, berättar Olle Berg.

Namn: Olle Berg
Ålder: Fyller 12 år den 14 juli
Bor: Skälby, Stockholm
Familj: Mamma, pappa, storebror och lillebror
Djur: Bondkatterna Eddie & Oskar, 1,5 år

Vill du, som är högst 18 år, berätta om ditt husdjur i tidningen? Maila ett högupplöst foto på dig och ditt husdjur samt ditt telefonnummer till redaktionen för Djurens Värld: djurensvarld@djurskydd.org

						HAN TRAVADE HEM SIN STÖRSTA SEGER I ÅBY STORA PRIS 1983	SPELA SOM INS- TRUMENT	ARVS- ENHET	GJORDES Ö AV VATTEN		DEN ÄR PER- FEKT NÄR ALLT KLAFFAR I TID	↓	FISK SOM TAR TILL LIPEN
						GLUPSK FISK SOM ÄR FENA PÅ AKTIER OCH VALUTOR?							
						KAN INGÅ I FAMILJEN SLEM OCH STINK!		KÄNSLO- IKON					
								DRAR TE				MILLI- LITER	
						SOM PUCK, HÖGER & ORDFÖLJD			LÄTT- RÖRLIG			SKÄNK	
									TÄTTING				
	ALKFÅGEL VID KLIPP- KUSTER	STILLA OCH FRID- SAMMA	ÄRHUSSE TILL HUNDEN	TITTA	TYA SOM SPÅCK- HUGGARE	SVAVEL		VARGEN					PÅ SÅN KAN VI SE THE BIG 5: ELEFANT, NOSHÖR- NING, BUFFEL, LEJON & LEOPARD
						BRUGD		URBLEKT OM HÅST					
												KRAFT	
												SVINGOD SVAMP	
WATERS, JOLLY & MOORE						TRÄD VID VATTEN					DOGM		
				KRÅK- FÅGEL				DOM ID- ISSLAR					
				HALT				VÄGÖ					
FOTBOLLS- FÖRBUND							TOKIG & BEFÄNGD						DOMES- TICERADE
DEN GÖR LJUD MED GNID AV VINGAR					TÄND- HÅLLARE								
DROG					MÄRR					IDELIGEN			
			LUKTAR										
			LITEN SKIVA					TRUMPET- JUBEL- SMATTER					
FÅRHÅR						HIMMELS- BLÅFÄRG					SKIV- BOLAG I UTEMILJÖ		
LÄR- JUNGE						RADIE							
HÄMTA FÖREMÅLET! I ORDER RIKTAD TILL HUND								GRÖNGUL VÄTSKA FRÅN LEVERN					LEMUR- KRYSS 2025

Konstruktör: lena-holmlund.com

Rätt lösning till korsordet i nummer 1-2025:

DE FÄRGADE RUTORNA BILDAR ETT ORD = LÖSENORD

Skicka lösenordet till Svenska Djurskyddsföreningen,
Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede,
eller maila till redaktionen:
info@djurskydd.org

**TÄVLA
MED
OSS**

Senast 12 augusti 2025 vill vi ha ditt svar.
Glöm inte att ange din postadress. Bland
de rätta lösningarna dras en vinnare som
får tre trisslotter hemskickade.

						GÖRS DET PÅ GRÖNSTET SOM SPÄR UT	PÅ SÅN VÄND DET FÖR FÄLL- GARE LEX	HÖRS MED FASA	ÄR ALLT TILL- LÄTET	SKER AV STOCK TROLIGEN	↓	DJUR MED HUVET I MAGEN
						ISÄN KAN PÅGE ELLER KILA LÖGGA OCH DRÅ SIG						
						SÄNKAN 12 METER LÄNG OM DEN FÄR UTVECKLAS FRITT						
						SKÄNK NUTER PÅ SPRÄTTA		TILLDELA EXTREMT SVÄL				
HETER GROSEN PEPPA PÅ SVENSKA	KÄRLEKS- KÄNGLUR PÅ HOTELL	M	SÄGEN YTTER- LIGARE	INTE MY- SHOT PÅ EN FREDAG	MED FE, CLAUS & CRUZ	STÄD- KAMMARE I KNÖPP		SNACKER GRÖNAST ÖSLÖT SCEN				
SVÄNGER KLINT SIN ÅL						GREKISK SPRIT SKÄMMET						FRÖSTA VÄTTER TUFFPÅT NÄSJA
R	E	M	SÄME- SYSSLA PERSISKA					SÄNK ACTION KALL- VÄDRET				A S S
BÖR FÖR- SESVAD LÄGGA PÅ						FÄNGLADE GIR SOM PÅ ETT SNÖRE						S T A
FÄMLIG LEK			TÄTT ÅP- SITTANDE HÖGT KORT					BADHÅL- SOINRÄTT- NING				O R
KÄNVI UGGLOR MOSSEN	SMÅRT- STILLE- PILLER					MATLUKT DRAG- DJUR		ÖRSÄK STÄR FÖR SÄNK				Å L
RÖSTAR KATTAL- KÄRLE USLA MEN												FÄRKEN PÅ GIM- MET
GLADA SKITTAR PÅT	SNURRE PÅKISTAN					SÄMSOM DE INTE ÄR I SNÖHÄRA ZAGH						
												LEMUR- KRYSS 2025

Konstruktör: lena-holmlund.com

Grattis Kristina Hornfors i Eskilstuna som blev förra numrets korsordsvinnare.

Avsändare: Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede

PÅ SPANING I NATUREN

Text & foto: Göran Ekström

Fjällräven visar sig

Bland våra vilda djur är somliga arter vinnare och andra förlorare. Korp, vildsvin och rådjur tillhör arter som får betecknas generellt gynnade i Sverige. Listan på sämre gynnade arter kan samtidigt tyvärr göras ganska lång. Därför blir det alltid lite extra trevligt när man som naturintresserad får möta någon individ av de mer missgynnade arterna.

Redan 1928 kom fjällräven att bli fredad efter stor nedgång i antal individer. Som namnet visar lever denna lilla räv på kalfjället och är betydligt mindre än vår vanliga rödräv. Den är vit på vintern och mer brun på sommaren. En avvikande färgvariant är av blåsvart typ, året runt, men oavsett färgvariant tillhör den absolut en av många fjällvandrares högsta önskan att få möta i sitt rätta element.

Så var situationen för mig då ett rykte om att en fjällräv ibland visade sig på ett speciellt ställe på fjället vilket fick mig att besöka det aktuella området. Att på detta sätt sitta uppe på en höjd med fin utsikt är belöning nog när man är i fjällmiljö. Alltid är det något som tilldrar sig uppmärksamheten. Kanske en rovfågel eller bara

ljusspelets varierande utseende som hela tiden ändrar landskapets form och färg. Efter en tids väntan ser jag hur en rörelse på långt håll närmar sig. Det är dock ingen fjällräv utan den större släktingen, rödräven, som är på jakt efter något ätbart i trakten den också. Rödräven är ett hot mot fjällräven på så sätt att den kan ta ungar vid lyan och konkurrerar ut sin mindre släkting på matsidan. Även spridandet av rävs-kabb medverkar den till och anses av myndigheterna vara viktig att försöka skjuta bort.

Efter en stund kommer också den lilla fjällräven och blir fullt synlig i min kikare. Trots att det är i mitten av juni, har han fortfarande kvar mycket av den vita vinterpälsen. Nu när rödräven är borta funderar jag på vad som

är så attraktivt för de båda arterna med just denna plats på fjället. Eftersom det inte finns någon störningskänslig lya i närheten måste det vara något annat. Förmodligen är det lämmel eller annat som finns just här och utövar speciell lockelse på de båda arterna.

Den lilla räven kommer mig allt närmare och reagerar inget särskilt på att det finns en människa helt öppet och plötsligt framför honom. Snarare blir han nyfiken och sätter sig ner för att liksom fundera på sitt nästa drag under sin vandring. Jag förstår att han har sett människor tidigare som inte varit att betrakta som farliga. Kanske andra vandrare som fått besök vid sitt tält och medverkat till ett extra trevligt inslag till fjällvistelsen.

Trevligt med vilda vänner i naturen! ■